

кою добірною лайкою частують польські публіцисти своїх читачів. А де-які часописці, особливо тутешні консерватори, не спляють навіть перед отвертим шантаном своїх абонентів поляків—львовян. Мені навіть де-які польські журналісти розповідали про те, як негарно використовують ці газетки антиімемські симпатії широкою публіці. Як видно, найкращий дохід газетам дають звичайні оповістки. І от де-які з цих газет, щоб здобути собі оповістку од багача, коли вона раніше не догадалась дати її, починають агітацію проти неї: кажуть, що фірма або німецька, або має за спиною німців. А по тутешньому шовністичному настрою дойти до двох слів про це кинути, щоб і покупи—полюки обминали крамничу на скілька вулиць. І так робиться доти, поки та недогадується дати панові видавцеві газети „куку в руку“. Де-які видавничі такими способами понаживали собі навіть чималі капітали.

Але ж не люблять тут таких панів самі ж поляки, особливо роботящі маси. Здається „Польське Слово“ мусило навіть будинок спеціальний для редакції збудувати, щоб можна було придушити кнопку і весь дим, особливо вікна, в одну хвилину забронювати залізними гардинами. Бо як тільки в городі трапляється яка буча або демонстрація, то перш за все відповідали редакційні вікна „Slowa“—не встигла ще поліція з'явитись, як од польських же каміньців не лишалось ні одної шибки цілою.

Вести з такою пресою боротьбу і витримувати навіть почати конкуренцію в Галичині українським газетам нелегко. Бо газета, що не поважає навіть власних читачів і одверто дозволяє собі шантувати свої власних „польщів і кормильців“—ні перед чим не спиниться, щоб якомога густіше закидати грязюкою українську пресу.

Так воно було в останні часи, особливо підчас справи Січинського. Не лишлось, здається, в газетнім жаргоні лайки, котрої істинно-польсько лівською пресою за той час не було б кинуто на адресу українських „братів-писателів“.

Віктор Пісначевський.

Сільська кооперація.

Сільська кооперація в Ірландії.

Англії витрачали в 90-х роках 25 мільйонів доларів що-року на яйця, що привозили здебільшого з Ірландії. Але земні й ненажерливі посередники—скупщики, які скуповували яйця по селах, зіпсували добру славу ірландських яєць, тримаючи їх подовгу в своїх складах. І тут до послуги стала „Ірландська спілка“. З 1898 року вона почала засновувати „птахівничі товариства“, головною метою яких став кооперативний продаж яєць. Одночасно з цим по селах почали їздити яєцеві експерти, навчаючи членів товариств, як розводити кращі породи курей, як сортувати й упакувати яйця на данський спосіб і т. в.

Організація товариств для продажу яєць досить проста. Недалеко од якої небудь залізничної станції одкривається центральний склад. В цьому складі справують порядок досвідчений упакущик, якому допомагає кілька робітників. Скриньки, вага й всякі інші прилади для яєць завжди переходять на складі. Поруч з центральним складом по селах одкриваються також місцеві склади, в яких стоїть тільки вага. Яйця приймаються од членів на вагу й плата за них видається в залежності од того, скільки вони важуть і які ціни в

той час стоять на ринку. Двічі або тричі на тиждень яйця з місцевих складів перевозяться до центрального складу.

Пай такого товариства здебільшого коштує в Ірландії 10 карбованців, але гроші за нього сплачуються не одразу. Гроші на перші видатки беруться або у позичкових товариств або в капіталістів.

Яєчному вивозові Ірландії ці товариства принесли стільки ж користі, скільки молочні товариства принесли вивозові масла. Майже одночасно з товариствами для продажу яєць стали виникати товариства для культури льону, тютюну, товариства садівничі й бжільничі, товариства для продажу мяса, а з тим кустарні товариства.

Товариств для культури льону поки-що небагато, але справа в них стоїть дуже гарно. Дякуючи їм, культура льону покращалась, а сіється його раз-у-раз все більше. Готовий льон продається текстільним фабрикам. Бракує тільки керманців для таких товариств, але незабаром і цю хибу буде усунуто, бо ірландський департамент хліборобства останніми часами жваво заходився готувати спеціалістів цієї справи.

Бжільничі товариства—це найбільш легка і разом з тим дуже вигідна форма кооперативної організації. Вона не потребує капіталів, однімає небагато часу, та й тільки протягом п'яти місяців на рік. Досі ірландські арендатори й дрібні власники не могли вивозити свій мед, а тепер, дякуючи кооперації, ця справа стала на широкій шлях. Ірландський мед уже почав витіснити підроблений, який досі заповняв усі англійські ринки.

Товариства для культури тютюну тільки що стали виникати. На перешкоді їхньому розвитку стоїть парламентський закон, яким заборонено розводити тютюн в Ірландії.

Більше, ніж тютюнових, є садівничих товариств, і їх чекає щаслива будучина, як і бжільничі товариства.

Товариства для продажу мяса колють свиней і роблять з них шинки. Зразком для таких товариств служать данські кооперативні бойні.

Кустарні товариства заступають серед інших ірландських кооперативів далеко не останнє місце, але це цілком нова справа й про неї досі мало що відомо. Можна, однак, сказати, що гарно стоїть справа в товариствах для виробу мережок, що почасти залежить од енергії організаторки цих товариств пані Рейнольдс.

Скільки ж усього кооперативних товариств в Ірландії й скільки мають вони членів? Які їхні обороти?

З початку 1906 р. в Ірландії було 331 молочне товариство з 42,786 членами й з оборотом у 12,454,860 карб. за 1905 рік. Паєвого капіталу ці товариства мали 1,149,420 карб., а позиченого—1,057,370 карб.

Сільськогосподарських товариств з початку 1906 р. було 151 з 14,096 членами. Паєвого капіталу вони мали 38,280 карб., а позиченого—219,780 карб. Оборот за 1905 рік був 640,830 карб.

Кустарних товариств було всього тільки 50 з 2,811 членами, з паєвим капіталом в 23,380 карб. та позиченим у 7,750 карб. і з оборотом в 130,180 карб. В цій групі товариств найчастіше трапляються такі, що приймають свою діяльність, але це свідчить не про їх некорисність, а про невадлу їх організації.

Товариств для продажу яєць і птиці було 25 з 5,049 членами, з паєвим капіталом у 17,500 карб. та позиченим у 29,500 карб. і з оборотом у 397,110 карб.

Нарешті, в початку 1906 р. було 18 бжільничих товариств, 9 товариств для культури льону, 2 товариства для прода-

жу мяса й т. д. Таким чином, усього в Ірландії було р. 1906, не рахуючи кредитових товариств, коло 600 селянських кооперативних товариств з 70,000 членів (приблизно), з паєвим капіталом в 13 мільйонів карб. і позиченим—в 14 мил. карб. та з оборотом у 14 мил. карб. (також приблизно).

Більшість згаданих товариств належить до центральних спілок. Про дві з них—для продажу масла й для закупок—уже згадувалось; третя ж—для кооперативного продажу яєць—недавно заснувалася.

Значіння сільської кооперації для розвитку ірландського селянства було величезне. Перш за все кооперація підбадьорила дух народу, який став менш переселятися в Америку, знаходячи способи для поліпшення обставин свого життя в себе вдома. Але ірландська кооперація не тільки тим приваблює селянина, що вона дбає про його матеріальний добробут; з меншим успіхом вона дбає й про його моральний розвиток. Через це при багатьох ірландських товариствах, особливо при молочарських, заведено читальні й зали для зібрання та розваги. Ще р. 1904 було коло 50 молочарських спілок, при яких існували читальні для членів. Таким способом ірландські молочарські товариства добились того, що вони стали не тільки матеріальним, але також духовним осередком для селян, навчаючи й освічуючи їх.

Дякуючи такому напрямові діяльності ірландської сільської кооперації, місце селянського індивідуалізму заступило почуття солідарності, братерства. „Раз—роскажує відомий кооператор Прет—пропагандист з Дубліну поясняв на селянському мітингу, що товариство повинно заснувати на підставі повної відповідальності членів, себ-то що кожний член мусить відповідати за борги цілого товариства. Промовець був певен, що селяне повстануть проти такої вимоги, бо не хотять платити „свої“ гроші за „чужі“ борги. Однак, на превелике диво промовця, встав один селянин і заявив: „Так, необхідна необмежена запорука, бо на кожному лежить обов'язок допомагати своєму ближньому“. Цей приклад може послужити найкращим доказом того, як змінилась психологія ірландського селянина під благотворним впливом сільської кооперації.

М. Гехтер.

ПО РОСІЇ.

— В духовному відомстві 18 августа відбудеться перша нарада всіх членів св. синоду. На цій нараді, як і на дальших, будуть обмірковуватись постанови минулого місіонерського з'їзду у Києві.

(Р. Сл.)

— Наназ про політичних засланців. Департамент поліції звернувся до міністерства доріг з проханням видати наказ завідувачим роботами по будівництву амурської залізниці, щоб на роботу політичних засланців не приймали. Політичні засланці мають право брати участь тільки в наукових експедиціях.

(Р. Сл.)

— Демонстрації стражників. В Ставрополі крамничий поліцейської команди єсть сотня спеціальних стражників. Ставропольці бачать цих стражників тільки тоді, коли вони зустрічають губернатора, як той вертається звідки, або як виїждять на прогулку: тоді стражники верхами, з білим пропором, на якому намальовано державний герб і вензель губернатора, гарцюють під проводом поліцейстера і жандармського ротмістра попередню губернаторського фаетона. Останніми ча-

сами, коли губернатор виїхав в одпущ, цими процесіями став заправляти сам виконувач обов'язок губернатора л. Пономарьов. Ставропольці вже де-кілька разів бачили таку картину: з гукама та піснями стражники в повній зброї під проводом л. Пономарьова їздять по вулицях города, лякаючи мирних жителів, які здивовано питаються, навіщо потрібна ця демонстрація? (Р'єчь).

— Про страхування робітників. Московське товариство фабричних лікарів, як пише „Р'єчь“, склало великий доклад з приводу внесеного в Державну Думу законопроекта про обов'язкове страхування робітників. Доклад цей буде подано в робітничу комісію при Державній Думі.

— „Виборжці“ на передодні визволення. 8 августа повинна вийти з „Крестів“ та частина депутатів, які сіли в тюрму 8 мая. Хоч деякі з депутатів і називають те помешкання, в якому вони пробули ціле літо, „санаторією“, але всі вони раді були б швидше визволитися з неї. Тюремний режим такий же суворий, як і з початку. Лиша з тюрми можна написати по закону тільки до одної особи; коли адміністрація згадується, що лист написаний до двох осіб, то його затримують і здають в „цейгауз“. Туди складають всі „злочинні“ листи і видають їх в'язням тоді, коли вони виходять з тюрми. З великою цікавістю слухали „виборжці“ оповідання своїх родичів про події в Турції і просили неодмінно зберігти всі номери тих газет, де про це розповідалося. Ще одне побачення через ґратки 3 августа, і „виборжці“ знову вертаються до свого звичайного життя. (Слово).

— Переход священників до старовірів. В засновану старовірами „свободну церкву свободного обряду“ переходять бувші члени 1 і 2 Державної Думи Колокольников, Тіхвінський, Огньов, Врехілов, Брилянтов, яких св. синод позбавив священницького сану. (Г. М.)

— Російські есперантисти. Московських есперантистів закликають взяти участь в спеціальному зібранні славян-есперантистів, яке має відбутись 17 августа нового стіля в Дрездені на четвертому есперантському конгресі. (Г. М.)

— Катування. Учень вільноскої комерційної школи Синкевич вкрав у себе дома в матірці 17 карбованців. Дізнавшись про це, мати й тітка почали страшенно катувати його. Зроблено було 156 ран. Хлопчик від катування збожеволів. Почалося слідство. (Р. С.)

— Похорон Агреньова-Славянского. 27 юля в Ялі поховали помершого за кордоном відомого музикального діяча Агреньова-Славянского. На похороні було сила народу, представники місцевої власті, військ, місцеві й приїзжі представники музикальних товариств. (Р. С.)

— Російські чиновники у Фінляндії. „Русскія В'єдомости“ повідомляють, що в Фінляндію послано декілька десятків російських чиновників, головним чином міністерств юстиції й внутрішніх справ, як повинні ознайомитись з місцевими умовами і вивчити мову. Чиновники ці повинні пробувати у Фінляндії інкогніто. Уряд бажає мати таких осіб, які б знайомились добре з мовою і місцевими умовами, щоб цих осіб можна було назначити на відповідні посади, коли виникне якась непорозуміння у відносинах до Фінляндії. Кажуть, що цих чиновників збираються назначити в канцелярію по фінляндських справах.

— Справа про замахи на пограбування кас Імператорських театрів. 28 юля в виборзькому суді мала розглядатись велика справа про замахи на пограбування кас Імператорських театрів в Петербурзі. Обви-

нувачується в цій справі 7 осіб,—6 російян і 1 фін. Всі обвинувачені сидять в тюрмі в Петербурзі. Більшість обвинувачених ремісники і робітники. В цій справі замішаний, яко учасник, жандарм Богданов. План нападу на каси театрів було складено в магазині л. Хуокінена, у якого інші підсудні служили в зносини з кравмею Імператорських театрів Барзо, який обіцяв доставити всі потрібні їм відомости. Самий цікавий момент судового процесу був, коли допитували підсудних Чудова і Свистунова. Обвинувачені казали, що вся справа ця є результат провокації, організованої агентом охрани і купці членом званою агентом охрани і купці членом званою—Пундером. Він увесь час,—заявив Чудов,—підмовляв нас зробити у Фінляндії де-кілька експропріацій; добре, що тут нема ні „шибениць“, ні розстрілів“. Думку про пограбування кас Імператорських театрів у Петербурзі подав також Пундер, який доставив спеціально для цього особливі рисунки одного з Імператорських театрів. Пундер увесь час казав, щоб якомога скоріше це робили і щоб скоріше перевезли в Петербург бомби, які були в нього на квартирі. В останній момент, як сказав другий підсудний Жвіртліс, увесь гурток зрікся висудити складений план експропріації, але саме в цей же час жандарм Богданов, який знав про це рішення, повіз бомби до Петербургу і був арештований. Всі підсудні заповідають, що б, член Держ. Думи лікар Корнільєв, якого невідомо на якій підставі теж позивать в цій справі, не брав ніякої участі в експропріації; про це вони довідалися тільки в тюрмі. (Слово).

— Люде-звірі. З близького біля Москви села в земську лікарню цими днями доставлено 11-літню дівчинку, яку рідна мати селянка Кисільова продала за 5 карбованців 60-літньому дідові Соломонову; а останній з'являвся у Виборг, яко свідка, бувший жандарм Богданов і Пундер. (Б. В.)

— Духовенство „забавляється“. В селі Морішкови, череповецького повіту, цими днями відбувалось зібрання духовенства. Коли скінчилося засідання, пастирі пішли щось перехопити до священника Івана Орнатського. Тут вони сіли пограт „в ступальку“. Гра скінчилась бійкою, в якій взяли участь о. Орнатський, о. Фрегатський, о. Новолєнський і Троїцький. Отця Новолєнського побили, зірвали з нього хреста і скинули з сходов. Архирей Гурій звелів зробити суворе слідство з приводу цієї „події“. (Б. В.)

Маленький фельетон.

Про російські „хвороби“ та „немочі“.

Що ни день, що ни нове число газети, то єсть нові та нові звістки маємо про розпросторення холери по Росії. Зразу йшли звістки про холеру з над-волзьких губерній—з Астраханщини, в Казанщини то що. Але оже й на Україну до нас перекинулася вона, бо були вже випадки смерті від холери в Катеринославщині та Харківщині.

— Що ж це за кара Господня на нас?—несамітись хочеться спитати—через що ж це именно ми, росіяне, а не хтось инший, повинні цю гостю що-року Божого вітати? Через віщо не знають цієї на-

Алкоголізм і діти шкільного віку.

(Нарис).

На розповсюдження п'янства серед учнів моєї школи звернув я увагу після такого випадку.

Одного дня я вертався з рудничного ринку України і на вулиці, як раз на розі, натрапив на п'яну жінку. Влада, з поносилими губами й руками, вона востулялась в сніговому заметі, несамовито поводилась очима, бурмотала щось недоладне й кривала рота в усмішку. Кошич з купленими харчами валявся біля ніг. Хлопчик років 8-ми сіпав її за рукав юпки й плаксиво виводив: „Мамко-о, вставай-ай!“ Мамці ж, здавалось, було в снігу так хороше, як у перні. Вона щось мямрала, кривила губи і безпомічно одсмикувала руку.

Ця картина викликала в мені страшне обуріння на місцеву рудничну адміністрацію, що дозволила відкрити пивну, викликала глибоку тугу й жаль на темряву і невідомість такої матері й на гірку долю її сина.

Не встиг я рушити далі, як раптом позад мене почувалась непевна хода. Я озирнувся й побачив п'яного робітника. Він ліз просто на мене. Я трохи уступився, та мабуть протоптана по снігу пішоходцями стежка для нього була вузька, бо він штовхнув мене, від стусана похитнувся й зачепив ногою за одіжку тієї жінки, що лежала в снігу. Вмить його обличчя скривилось в усмішку. „Машко, ти? Хе!.. Чого лежиш, вставай!“ Хлопчик знов завіз: „Мамко-о, вставай-ай!“ Робітник перерізав погляд змарнілих очей на нього: „Василью, синку мій!“ і, ледве тримаючись на ногах, п'яними слинявими губами став цілувати свого сина в губи, шоки й шпалку, „Татку, беріть мамку,—мамка п'яна!“ „Шо? ах ти с.с.!“ Хм, мамка п'яна! На твої напилась чи шо? Ах ти с.с. Так і я

п'яний, га?.. Ось тобі!“ Хлопчик скринув.

Пестощі п'яного батька нагнали на мене сумні думки, я повернувся й пішов собі додому з тяжким чуттям. Моя уява малювала мені одну картину за другою.

От кімната 1 1/2—2 кв. сажні, сім—вісім дітей, п'яний батько, п'яна мати. Ліжко, пестощі, зв'язка хтвистів і... поруч діти. Що страшніш над їх умовини життя, паскудніш й огидніш над ці приклади.

Або—таж кімната. Хвора дитина. Знесилена горем мати. П'яний чоловік. Він вимагає любощів. Відмова робить його лютим, він б'є жінку. Хвора уява додає дитині страху за себе, за матір. Почуття самоохорони примушує її несамовито кричати: „не бий, не бий мамку!.. Уб'єш!“ Батьків розум, затуманений горілкою й незадоволенням зв'язкою хтвистови не бачить цього жаху, не чує галасу дитини, він гонить і дитину й матір геть на вулицю. Наслідки—поблищення хвороби в дитині, родимець, ідіотизм, а в кращім разі смерть і... слези батька-душогуба.

А ось у такій самій сем'ї іде гульня: підліле товариство, важке повітря. Всі занадто вдоволені. Батько й мати кинуть диток. Перше ласкою, а потім погрозами примушують своїх дітей пити.

Дитина сама не забачає горілки, скоро нема до цього відповідних обставин, або коли її не примушено пити.

Мої думки йшли далі. Я самохіть малював собі картини, я шматував свою душу, ніби й сам був винен в цих обставинах життя.

Я, народний вчитель, гаразд бачив своє безсилля й безсилля народної школи, в якій (в інтересах політики) одібрали її культурний вплив на народ і замінили справжню просвіту сурогатом, одібрали живу душу й такою піднесли школу народів.

Ці школи, великий вплив яких зупинявся архаїчністю та бюрократичними про-

грамами, не могли стати в пригоді, хоч незначним знаряддям за для знищення їх, стверження в народі ідей, що підносять особистість і збільшують самосвідомість, се б то значіння школи перевелось на нівець.

Що міг зробити в такій школі я, народний вчитель? І од свідомости цього робилось ще важче на серці, а думки про дітей, про ті умовини, в яких мусить жити дитина, про той вплив п'янства, що так безпосередно повинно відбиватись на ніжній душі молодого організму,—думки ці точили мені мізок, ані на хвилину не давали спокою.

Це було нестерпуче. Я почав заспокоювати себе тим, що може ще не так погано стоїть справа і що зпершу не зайвим буде розпитати школярів.

Другого дня я розпитував про це своїх учнів, і ось які наслідки дало моє випитування:

1) 12% з тих, що я питаю, п'ють завжди, скоро є вдома горілка, і трохи не кожного свята напиваються п'яними.

2) 40%—п'ють зрідка, вони напиваються иноді, бо цікаво ж почувати себе підлілим.

3) 30%—п'ють в невеличких дозах, буває—часом і п'яніють.

4) 12%—п'ють вино й пиво, п'яними не напиваються.

5) 6%—нічого мішного не п'ють і не пили ніколи.

Прцентове відношення поміж хлопчиками й дівчатками визначається по пунктах в таких числах:

По 1-му пун. хлопч.	8%	дівчат.	4%
„ 2-му „	30%	„	10%
„ 3-му „	22%	„	8%
„ 4-му „	4%	„	8%
Разом питущих хлопчиків	64%	дівчаток	30%
всього питущих дітей	94%		
Непитущих хлопчиків	2%	дівчаток	4%
всього	6%		

З випитування виявилось, що діти

чують частіш вдома з своїми батьками, котрі не бачуть в цім великої шкоди для них. Батьки міцно держаться думки, що хто п'є горілку змалку, як воду, той допросим пити її не буде. Мені відомо кілька випадків, коли матері давали немовлятам сати шаматочки хліба, намочені у горілку, й говорили: нехай краще тепер п'є, аніж тоді, як виросте. Коли до цього загалу, що дітей ходить у школу стільки, скільки на рудникові помешкань, а це майже так, бо тільки семейні робітники займають окреме помешкання, і в одній такій кімнаті живуть дві або й три сем'ї, розмішуючись по кутках (нежонаті робітники живуть артіями в окремих будинках), то цілком зрозуміло, що на рудникові майже нема непитущих батьків та матірок, дорослих братів, сестер, дядьків, тіток і т. і.; одним словом, з'являється не з веселих, тим паче, що отулом за браком розумного розважання на рудниках, заводях, залізничних станціях роспушта маси збільшується, тіснота зважає ховати погані хоби, та з ними й не криються, найбрудніші інстинкти нічим і ніким не зупиняються, сварки, лайки, бійки, убивства, розпустя, проявленія всяких форм похотливости відбуваються на очах людности, і це все імпонірує не тільки діткам, але й дорослим. Можна запевнити, що моральні погляди батьків не підносяться над поглядами загалу і те, що не вважається загалом за погане, батьки також не вважають шкодливим і ганебним.

В п'янітві, як вище я зазначав, батьки не бачуть великого лиха: „Всі п'ють, але не всі од горілки гинуть“, виходить, що дітям можна пити. Не дивуйтесь на такий слогізм: його утворено дорослими, щоб виправдати свій нахил до хмелю і свою недбайливість у вихованні своїх дітей.

От же цифри й ширі дитячі оповідання з темної дійсности підняли передо мною у весь велитеський зріст ту темряву, ту

несвідомість, той жах, в яких живе дитина і звідкля черпає підвалини свого духовного й фізичного життя. Скільки найшкідливіших зародків приймає собі дитина впродовж свого молодого життя, яку боротьбу внесе її сталий ум і добра воля, перш ніж вона виїде переможцем з паузир темноти, бруду й болота того загалу, в якому вона живе. Бере навіть зневір'я, а чи й є такі переможці, як би не промовляли за це живі факти, і ці особи не випливали на верх громадського культурного життя, оточені ідеальною моральністю. Не можна, звичайно, в такій нагоді не рахуватись і з фізичним боком—з фізичною природою суб'єкта, яка відіграє значну роль натурального спасительного чинника, а також і з випадковими сторонніми гарини впливами.

Але це все випадкове і більш—менш виключне, а більшість живе тим, що її оточає, і вбірає в себе все—і добре, і лихе, бо всім відомо, що дитина підроблюється під життя дорослих, переймає точнісінько їхні вчинки. Нерозсудливі батьки це збільшують цей прищеплений нахил до підроблювання, прищеплюючи жишисом огидливу звичку до карт, гульби, п'янства, роспусту й т. п.

Самі вже зіпсовані, вони через це саме не можуть виховувати інакше, вони несамітись перекурчують смак у дітей, розбужують ті пристрасті, на які в дорослих дивитись гідко, а в дітках і боляче, бо їхній молодий організм завчасно хиріє, надломлюється, робиться кволим, енергія зникає, а натомість з'являється якась млявість тіла, потім байдужість, а нарешті розумове безсилля, й дитина, не доживши до розцвіту, в'яне.

Професор Лєсафт, розбираючись в тих умовинах, що утворюють дитячі типи, пише: „Всілякі великі зворушення, під які часто-густо підпадає дитина впливатимуть так само й на пониження його вразливости й діяльности. Театр, громадські зіб-

пасти французи, англійці, німці? Відповідь на це запитання мусить бути все одна та й одна: темні ми, убогі ми, голодні й брудні ми, а інші народи, про яких згадано тут, і освічені, і заможні, а через те й не голодні і в бруді не живуть. Справді бо, адже й у нас холера починається не з якогось багатого палацу, де люде смачно їдять і весело живуть, а починається вона завжди з убогої халупчини, з вохкого без світу-сонця помешкання, де люде-істоти не живуть, а скніють, світу Божому не раді, де годуються трохи не покидьками усякими.

Та чи ж одна тільки холера стала голою нашою постійною? А інші хвороби хіба не косять нашого люду робочого так, як ніде в світі? Хіба не в нашій це спесній державі 34 чоловіка на 1000 душ умирає в той час, як у Франції умирає на 1000—22, у сусідній Фінляндії—20, а у Швеції тільки—177 Далі. Хіба це не у нас а 1000 народжених дітей умирає, не виживши й 5 літ, як раз половиною—500, як тимчасом у тій же таки Франції умирає 300, а в Швеції—тільки 180!.. Ще далі. Хіба це не у нас що-року одлівають невробаї та голод, а „гнилий Захід“, як кажуть чорносотники—прихильники гніту й неволи, не знає невробаї, не знає голоду? Чи не у нас це об'явилися дось на півночі людоїди, що рятуються од голодної смерті, живнучи людське м'ясо!..

Усі ці страхоти у нас, на „Святой Русі“, про них по газетах гвалтують—кричать, але до всього цього у нас так уже привичано, ми так уже навикли, що це не болить нас і не вражає..

Так, ми темні, ми убогі, а через те й мусимо покутувати, мусимо платити тяжке подушне. Тяжка це плата, надмірна дамина!

А сполохана думка все своє провадить: та чи станемо ж ми колись видощими, чи будемо заможними? Чи спаде коли подуда з очей наших?

Так, спаде, таємний голос відповідає. Але спаде тоді тільки, коли перестане лунати по нашій знедоленій землі огидливий голос з його девізом fiat pox, коли на цей девіз залунає могучий, сильний голос з девізом fiat lux! Хай буде світ! Одного тільки страшно: щоб роса очі не вила, доки те сонце зійде.

Гр. Сьогобочний.

ПО УКРАЇНІ.

◆ **У Київі. Самогубство безробітного.** 30 юлія біля калетського корпусу під кур'єрський поїзд кинувся робітник—столар Дмитро Кравченко, 25 років. Поїздом його розрізало на кілька шматків. При йому була записка, де написано, що руки на себе він наклав, бо ніде не міг знайти заробітку.

◆ **Професіональний часопис.** Вийшов з друку новий професіональний часопис: „Наш Сторіжник“.

◆ **Бешкет союзників.** Виявилися такі подирібні башкету, зробленого союзниками цими днями на Подолі: годин у 6 над вечір на Подолі, на толкучці з'явився якийсь добродій у картузі з синім околишотом та з хрестом на грудях, подібним до „Георгія“. Він сказав, що приїхав з Олеські і почав розбалакувати: „незабаром будемо жидів бити. В Одесі завели порядки, а тепер до вас приїхали“. Зібралася коло нього юрба, чоловіка 300. Де-хто з юрби почав обурюватися на цього добродія. Покликано городского, щоб арештував його. Він повів „добродія“ в уахасток. Туди подалася юрба, але скоро люде поросходились од уахастка. „Добродія“ з

уахастку швидко випустили, а через яку годину на Подолі почали бешкет робити союзники: лаяли перехожих євреїв, били навіть ревною. Це було на Олександрівській вул. та на набережній біля Дніпра, на Хоревій та на Межигірській вул. Серед гультак було найбільше в блакитних сорочках. З уахастка послано було городових та стражників на конях. У таких сорочках ходять члени „активної боротьби съ революцією“. Штаб-квартира їхня на Боричевому-Току, де стоїть на варті під дверима чоловік з тесаком та револьвером. (К. М.)

◆ **Заміна п'яти смертних присудів.** Присуд київського военно окружного суду в справі К. Клиндухова, присуженого до кари на смерть за розбійний напад, скасовано. Кару на смерть замінено 8 роками каторги. Присуженим до кари на смерть, теж за розбійний напад, Дубинкину, Дмитрієву, Мироненку і Квашенку кару на смерть замінено: Дубинкину і Квашенку каторгою на 15 р. кожному, Дмитрієву на 10 рок. і Мироненку на 12 рок.

Затвержено присуд в справі Бубнова, якого за вбивство городского засужено на безстрочну каторгу.

◆ **Замісто засідання.** Арештований в декабрі 1907 р., у Черкасах Мусій Урицький в юні місяці був виражений на засідання у Вологодщину на два роки; аж коли він прибув на місце засідання в Усть-Сисольськ, тоді прийшов йому дозвіл виїхати за кордон. До 1905 року д. Урицький одбував засідання в Якутії. (К. В.)

◆ **3 Київщині. Засідання.** Арештованого в Черкасах студента-медика київського університету І. І. Самсоновича, що сидів у звенигородській тюрмі, по приказу з Петербургу висилають на 3 роки в Архангельщину. Самсонович клопочеться, щоб дозволили йому виїхати на цей строк за кордон.

◆ **До статистики переселенського руху.** З 2-го мирового уахастка, липовецького повіту, од 15 юлія до 15 юлія переселилось в томську губернію 4 сем'ї, 24 душі.

3 1 мирового уахастка, чигиринськ. пов., з 16 юлія по 16 юлія переселилось; в Тургайськ. обл. 37 душ, по 4 тарифним і 2-проходним свідоцтвам; в тобольській губ.—2 душі, по 2 тарифним свідоцтвам; в єнісейській губ.—2 душі, по 1 проход. свідоцтву, в томській губ.—6 душ, по 2 проходним свідоцтвам; в минській губ.—1 душа, по 1 тарифн. свідоцтву і в Таврію—6 душ, по 6 тарифн. свідоцтвам. Окрім того, видано посередником 5 холдеческих свідоцтв.

◆ **Хліб гнє.** 3 липовецького повіту нам пишуть, що там, через безупинні дощі, гнє на полі увесь хліб. От уже тижнів зо два, як що-дня йдуть дощі. Неможна ні жати, а ні косити. Хліб клячотиться, гнє. Горох „Вікторія“, якого було багато засіяно, також гнє. Селяне й помішки не знають, що їм робити.

◆ **Стражники.** Цими днями в с. Старосілля, черкаського повіту, хтось підпалив копію сина. Економічеські стражники поїхали повідомити про пожежу управителя. Дорогою хтось збоку підстрелив одного стражника. Винуватого не знайдено. (К. В.)

◆ **Фальшивники.** У присілку Струтинних, липовецького повіту, останніми часами ходили по людях фальшиві срібні карбованці. Поліція розшукувала винуватих та ніяк не могла знайти. А от цими днями поліція витрусила на лежанці у хаті селянина Гаврила Капулі форми для вироблення фальшивих карбованців, полтинників та інших. Капулу арештовано. (К. В.)

◆ **Помежі.** Не дуже давно у с. Германовці, київського пов., в економії згоріла мішанка, а це в ту неділю знов була пожежа. Цей раз згоріла на хуторі во-

ловня. На минулому тижні зайнялась одна єврейська хата. В ту пору був дуже здоровий вітер і перекинув огонь на другу хату. Згоріло дві хати. Це було в четверг, а в п'ятницю увечері згоріла ще одна хата в селянина. (Од власн. кор.)

◆ **3 Волині. Горе селянське.** Через дощі подекуди ще й досі стоїть не вижате жито та пшениця. Гречка, ячмінь, овес у багатьох місцях, хоч і викошені, та так і лежать у покосах. Надії на добрий врожай картоплі мало, бо од негоди вона підгниває. Все це дуже засмучує люде. (В. В.)

◆ **Чинювниця зберігальна каса.** З 20 юлія в Ровні почала функціонувати ошадна каса для чинювників громадянського відомства з г. Ровна та з повіту.

◆ **3 Полтавщині. Мало школярів.** Полтавське повітве земство в 1907 році витратило 116 тисяч карб. на народні школи. Школярів у школах не стало більше, хоч і більш витрачені гроші. Хоч у 1907 р. спершу прийшло до шкіл у всьому повіті 3,278 душ але за зиму покинуло школу 2,219. Не прийнято до школи, за тісною, 684 душі, менше, ніж рік тому, на 325 душ. Цікаво зазначити, що кожен рік кидає школу все більше та більше. 1904 року покинуло школу 1,414 школярів, 1905—1,535, 1906—1,697 та 1907—2,219. (П. Г.)

◆ **На пам'ятник Т. Шевченкові.** До золотонішської земської управи надійшло жертв на пам'ятник Т. Шевченкові у Київі до 4 юлія 1908 р.—3,497 р. 50 коп. (П. Г.)

◆ **Будинок для городского банка.** Міністр внутрішніх справ дозволив городского думі у Ромнах позичити 20,000 карб. на те, щоб поставити власний будинок для городского і громадського банка. (Г. Г. З.)

◆ **„Лубенське отклики“.** Редакція газети „Луб. откл.“, що тільки оповідаючи про своє видання, обіцяла давати своїм передплатникам в ті дні, коли не буде виходити газета, окремі телеграми. Випустивши одинадцять №№ газети, вона дала окремі телеграми тільки всьою оди раз, і як кажуть, більше випускати не буде, хіба тільки в самих цікавих випадках. Передплатники цим не задоволені. (Од власн. кор.)

◆ **3 Катеринославщині. Арешт депутата.** 25 юлія, як відомо, під м-ком Юзови арештовано було на кілька годин Катеринославського депутата Державної Думи Г. С. Кузнецова. Сталося це так. Катеринославські професіональні товариства запросили Кузнецова поєзати з ними вінок на могилу жертвам риковської катастрофи. 24 юлія він поїхав. Довідавшись, що приїхав хтій депутат, робітники сходились до його зо всі округи, розспитували про всякі справи. Одповість усім одразу Кузнецов не міг, бо губернатор не дозволив йому влаштуувати зібрання. І от, коли члени тамешних професіональних організацій зробили приватну нараду для організації юридичної допомоги тим, хто потерпів від вибухів, то закликали й Кузнецова на ту нараду. Він хотів прийти, щоб довідатися про становище професіональних організацій і повідомити про його в Думі, але не встигла ще зійтися нарада, як оточена була поліцейськими. Усіх було потрушено, трусили й Кузнецова, хоч він і заявляв, що він член Думи. Усіх одведено в поліцію. Там Кузнецова ще раз потрусили при становому і нічого не знайшли в його. У часті продержано його цілу ніч і вже аж другого дня, в 11 годин ранку, випущено. Написано про все це протокола, в якому д. Кузнецов зазначив і те, що під-

час тругу в його десь подівся гаманець з 16 карб. (Ю. З.)

◆ **До відомости емігрантів.** Катеринославському губернаторові прислано з департаменту поліції повідомлення про те, що англійське посольство уперечає через міністерство чужоземних справ охочих виїздити в Канаду на заробітки, не їхати туди, бо робочих там на залізних дорогах не треба; заробіток можуть мати тільки тямущі сільські робітники, які мають за віщо орендувати уахасток землі, та ще хатня прислуга. (Ю. З.)

◆ **3 Харківщині. Пошесть.** У с. Олександрівці, зміївського повіту, заслабало на сипний тиф 31; у с. Тернах, лебединського повіту—21. (Ю. Кр.)

◆ **3 Таврії. Автомобільні зносини.** Між Мелітополем та Бердянськом ходять автомобілі.

◆ **Безробіття.** Як дуже бідують безробітні, видко з прохання, поданого городского голові, де безробітний просить узяти його на службу, „хоч без жалування, а тільки з правом ночувати в управі городского під грубокою, долі, без ліжка, так що я нікому не заважатиму; або десь у лікарні, пекарні, бібліотечі, чайній“.

(Утро).

3 Галичини.

◆ **За „похвалюванія“ вчинку М. Січинського окружний суд засудив в Тернополі селянина Петра Кароля на 10 днь арешту з „дворозаним постом“.**

◆ **Перед скликанням сейму.** Галицький міністр Абрагамович і голова „польського кола“ п. Глобінський мають відбути 16 с. м. конференцію у Відні, яка стоятиме в зв'язку з недалекою сесією галицького сейму і матиме на меті обміркувати декілька краєвих справ. Для обговорювання краєвих справ, імено реформи виборчої до сейму та нового ловецького закону, має відбутися в Тарнові конференція також сеймових та парламентських послів людовців. (Діло).

Економічне життя України.

— **Вихід з общини.** В Херсонщині з 9 ноября 1906 р. до 1 мая 1908 виділялось з общин 31.752 гоодаря, які посідають 157.096 десятин 2100 кв. саж землі. Усього в губерві 2.070.000 дес. землі, отже виділено всього коло 7,6 проц. надільної землі.

— **Ільїнський ярмарок у Полтаві.** Хоча офіційно ярмарок віачється 1 августа, його можна вже зараз вважати закінченим, бо більшість купців, розпродавши свій крам, уже роз'їхались; краму наведено було силу, а найбільше—кожевенного краму, як невробівей шурти, смушки, полушубки і сальновий кримський крам. Прибули й кавказькі шкурники, які навели краму на 2 м. карб. Одна болховська фірма привезла кожевенного краму на 500 тис. карб., але незабаром довелось випустити ще партію на 300 тис. карб. Привезений кустарями й фабрикантами приволоцького повіту невробівей кожевенний крам на 250 тис. карб. уже увесь випродано й за дуже гарну ціну. Навезені кустарями Полтавщині й Чернігівщині хайборевські машини закупили земства для своїх складів.

— **Анціонерна хроніка.** Харьківське позичкове товариство дрібних промисловців мало за минулий рік чистого прибутку 300 карб. 53 коп. Російське т— во для торгу автешам крамом (вваді у Харькові): чист. приб. 61.297 карб. 31 коп., дивіденд 9 проц. Товариство Ж. Блок (вваді в Одесі, Київі та Катеринодарі): чист. приб. 121.965 карб. 90 коп. Сільський банк графині А. Браунської (Біла-Церква): чист. приб. 12.446 карб. 11 коп. Т—во Чонгарських соляних промис-

ловців, виводить на чистий прибуток 120 карб. 50 коп. Товариство „Сільський крам“ (Харків): чист. приб. 120 карб. 50 коп. Товариство „Сільський крам“ (Харків): чист. приб. 120 карб. 50 коп.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

лів, виробу соди й інших хімічних продуктів з соли (ст. Сівал, у дніпровській повіті, в Таврії): чист. приб. 15.800 карб., див. по 125 карб. на пай.

За кордоном.

АНГЛІЯ.

◆ **Єгипетська депутация у Греї.** Цими днями у міністра закордонних справ Греї була єгипетська депутация, в якій вваля уахасток члени закордонної ради та національного зібрання.

◆ **Депутация звернула увагу Греї на реформу державного ладу,** які воля вважає потрібним тепер же провести в Єгипті. Греї обцяв депутация докладно позвадомитися з висловленнями нею бажаннями. Законовдатна рада в Єгипті складатиметься тепер в 14 членів, яких на все життя призначає уряд, та 16 інших, яких вибирає народ на 6 років. Національне зібрання складається з міністрів, закордонної ради та членів, вибраних на підставі високого маєтвеного цензу. У всіх гадавах управління, окрім питання про нові податки, зібрання має тільки дорадчий голос. Єгипетські націоналісти давно вже домагаються повноправного парламента, але англійський уряд не згодується задовольнити це домагаєня, бо націоналісти дуже вороже ставляться до англійців. Недавно в Єгипті склалася нова ліберальна партія, яка хоче помириться з англійцями, і тепер через це можна сподіватися, що англійський уряд тепер згодиться задовольнити домагаєня єгиптян про поширення їх політичних прав.

◆ **За „похвалюванія“ вчинку М. Січинського** окружний суд засудив в Тернополі селянина Петра Кароля на 10 днь арешту з „дворозаним постом“.

◆ **Перед скликанням сейму.** Галицький міністр Абрагамович і голова „польського кола“ п. Глобінський мають відбути 16 с. м. конференцію у Відні, яка стоятиме в зв'язку з недалекою сесією галицького сейму і матиме на меті обміркувати декілька краєвих справ. Для обговорювання краєвих справ, імено реформи виборчої до сейму та нового ловецького закону, має відбутися в Тарнові конференція також сеймових та парламентських послів людовців. (Діло).

Економічне життя України.

— **Вихід з общини.** В Херсонщині з 9 ноября 1906 р. до 1 мая 1908 виділялось з общин 31.752 гоодаря, які посідають 157.096 десятин 2100 кв. саж землі. Усього в губерві 2.070.000 дес. землі, отже виділено всього коло 7,6 проц. надільної землі.

— **Ільїнський ярмарок у Полтаві.** Хоча офіційно ярмарок віачється 1 августа, його можна вже зараз вважати закінченим, бо більшість купців, розпродавши свій крам, уже роз'їхались; краму наведено було силу, а найбільше—кожевенного краму, як невробівей шурти, смушки, полушубки і сальновий кримський крам. Прибули й кавказькі шкурники, які навели краму на 2 м. карб. Одна болховська фірма привезла кожевенного краму на 500 тис. карб., але незабаром довелось випустити ще партію на 300 тис. карб. Привезений кустарями й фабрикантами приволоцького повіту невробівей кожевенний крам на 250 тис. карб. уже увесь випродано й за дуже гарну ціну. Навезені кустарями Полтавщині й Чернігівщині хайборевські машини закупили земства для своїх складів.

— **Анціонерна хроніка.** Харьківське позичкове товариство дрібних промисловців мало за минулий рік чистого прибутку 300 карб. 53 коп. Російське т— во для торгу автешам крамом (вваді у Харькові): чист. приб. 61.297 карб. 31 коп., дивіденд 9 проц. Товариство Ж. Блок (вваді в Одесі, Київі та Катеринодарі): чист. приб. 121.965 карб. 90 коп. Сільський банк графині А. Браунської (Біла-Церква): чист. приб. 12.446 карб. 11 коп. Т—во Чонгарських соляних промис-

ловців, виводить на чистий прибуток 120 карб. 50 коп. Товариство „Сільський крам“ (Харків): чист. приб. 120 карб. 50 коп. Товариство „Сільський крам“ (Харків): чист. приб. 120 карб. 50 коп.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,000 карб.

— **Відомости про харківський ярмарок.** Харківський ярмарок, який відбувся з 1 по 10 юлія, був дуже успішним. За цей час було продано краму на суму 1,200,000 карб. Найбільше продали краму на суму 300,000 карб. Найменше продали краму на суму 10,

ВАРШАВА, 30. Учитель комерційної школи подав Цареві скаргу на заборону полкам навчати російській мові, географії та історії, кажучи, що ця заборона повинна пройти через Державну Думу.

Судові справи.

ПЕТЕРБУРГ, 30. Через те, що в тюрмах повно в'язнів, судова палата багатьом політичним в'язням арешт заміняє грошовою порукою та доглядом поліції.

„Русское Знамя“ сповіщає, що Булацель од імені колишнього командира воєнного транспорту „Анадир“, капітана першого рангу Пономарьова позиває Стасюлевича по 1039 ст. за те, що той зганьбив команду „Анадир“ у „Вістник Європи“ в повісті „Отголоски войны“, перекладений з англійської мови. В повісті оповідається про кражу командою грошових ящиків з сімю мільйонами карб., які були ніби то на панцирнику „Ослябя“. Справа розпочалася з дозволу морського штабу.

Смертні кари.

ПЕТЕРБУРГ, 30. За останні два дні в різних містах присуджено до смертної кари 10 чоловік, покарано шість.

Труси та арешти.

ЯРОСЛАВЛЬ, 30. В скиті іоанита, який називався Михаїл Архангел, поліція з стражниками зробила трус. Іоанит, забравши з собою жінок—іоаниток, утік; прохавши одну станцію без білета в товарному вагоні, він пересів у купе першого класу.

ТУЛА, 31. Заарештовано 4 грабіжників, які зробили декілька великих грабів в сумезних губерніях. Підчас арешту один грабіжник поранив з револьвера двох городових, з яких один помер. Другого поранено легко.

Напади.

КАТЕРИНОСЛАВ, 30. Деякі озброєних пограбували касира металургічного заводу та його конторщика, які їхали з вакалу. Взято 4.200 карб., одну коняку вбито, а на другій грабіжник утік з грошми.

До юбілею Л. Толстого.

ПЕТЕРБУРГ, 30. З'їзд учителів у Празі при великих оплесках постановив посылать телеграму Льву Толстому в Ясну Полянну.

В газетах надруковано заклик художників Малишева, Денисова та Уральського об'єднати для ушановання Толстого. Вони хотять пристати до думки російських письменників і закласти толстовський музей.

В Ясну Полянну почали надходити юбілейні привітання та подарунки.

Катастрофа.

РОСТОВ-НА-ДОНУ, 31. Між станціями Нахичевань і Кизилтеринка п. с. з. розбився поїзд. Єсть вбиті й поранені.

Дрібні звістки.

ПЕТЕРБУРГ, 30. В Петербурзі появилася блідндровані мотори для перевозки арештантів.

Кн. Долгорукову дозволено на десять днів вийти з тюрми для побачення з хворим сином.

Дальший місіонерський з'їзд думают скликати в Казані.

Ярославське земство, не маючи грошей, продає заложені на півмільйона процентів папери, не зважаючи на дуже низький курс.

МОСКВА, 30. Єпископи-старовірні одмовилися прислати делегатів на з'їзд в Нижній Новгород, бо у з'їзді беруть участь старовіри, які бриють свої бороди.

Спілка фершалів просить дозволу скликати з'їзд у Києві в юні 1909 року.

За кордоном.

До поїду у Турції.

ПЕТЕРБУРГ, 30. В кінці тижня Кіямільпаша опублікує свою програму, в якій він запевняє про свою безумовну прихильність конституції.

Колішні міністри віддано під суд парламенту.

Молодотурки оповістили всенародну підписку на національний фонд для проєвнїтної мети.

В Костянтинополі всю поліцію замінено новою.

Султан згодився завести медаль в пам'ять конституції.

До поїду у Персію.

ПЕТЕРБУРГ, 30. В Тавризі салдати шаха напали на американське консульство, зірвали американський стяг і хотіли пограбувати консульство. Убито одного американця. Посланикові в Тегерані по телеграфу предписано домогатися у шаха поясень.

Шах сказав Гартвигу, представникові Росії, що вибори в меджилі будуть зроблені в кінці септєбря. Меджилі збереться 1 нобєря. Через недостачу політично-вихованих діячів виникла думка число депутатів зменшити до мінімуму. Поволіну членів меджиліса буде назначено; всі прерогативи шаха зостаються й на далі. Палати будуть мати дорадчий характер.

Література, наука, умілість і техніка.

— Нові книжки. Київське видавництво „Ранок“ випустило оповідання Н. Златовратського: „Гетьман“, в українському перекладі.

У Києві вийшла з друку нова піеса молодого українського письменника Спиридона Черкасенка: „Жарт життє“.

...комедія на 3 дії, з 5-ти картин.

У Полтаві вийшла з друку книжка: „В. Корольова. Про люське тіло“ (з малюнками); книжку випустило видавництво „Український Учитель“.

— У Львові четвертим виданням випущено пісню „Не пора“ (слова І. Франка, музика Дениса Січинського).

— З останнім числом „Хуторянина“ розіслано як безплатний додаток брошуру В. Корольова „Ветеринарні поради“, кн. 1. Зверхі хвороби та хвороби окремих частин тіла; книжку цу видало петербурзьке „благотворительное общество“.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

ХЕРСОН. Наше громадянство починає трохи просипатися з того летаргічного сну, в якому воно до цього часу перебувало, і починає виявляти ознаки життя. Перед веде в цьому дирекція міської громадської бібліотеки, а приводом для пробудження являється наступаючий ювілей Л. М. Толстого. На останній своїй нараді дирекція ухвалила взяти на себе ініціативу впорядкування ювілейних свят. Заміри не малі, колиб тільки пошастило їх перевести в життя. Намічено програму свят; цю програму повинно затвердити загальне зібрання членів бібліотеки, яке буде скликано цими днями. Є думка присогласити до участі в святах всі культурно-просвітні інституції нашого міста й професійні товариства.

Пропонується зібранню на затвердження ось що: а) впорядкування літературно-музичного (кантата на честь ювілянта) вечора, або вистави, б) улаштування лекцій про Толстого до всіх городських народних шкілах, в) відкриття окремого „Толстовського“ відділу при центральній бібліотеці, в якому зібрати, крім творів ювілянта, всі писання й художні видання, що стосуються до Толстого та його творчості, г) придбання для головної залі бібліотеки мармурового бюста ювілянта д) найменування Воєнської філії бібліотеки „Толстовскою“ (Воєнне—пригород, що належє більше ніж 12 тис. людности) і е) заведення од 10 до 20 безплатних білетів для найменш заможних читачів головної бібліотеки (ціна річного білета 3 карб. 60 коп.).

СЛОБІДНА СЕМЕНІВКА, верхньодніпровського повіту, (на Катеринославщині). У нас, як тільки почалися жнива, так і стали йти звістки: там не стало півкопи, там дві копи, а там двома гарбами зайхало та й забрало мало не весь врожай; ще заможний забрав і його трудно знайти. Відні переносять снопи в'язкою на свою ниву і роблять сліди, через це у них завше втрушують. Один покривджений так знайшов свої дві з половиною копи. Сючі весною пшеницю, він намішав до неї арнаутки. Коли у нього було покрадено снопи, то він пішов трусити. Злодії таки добре були сховахи: вони перемішали чужі снопи з своїми, а про те хазяїн пізнав свої „дві з половиною копи“, бо бодай колосок—два арнаутки було у кожному снопові.

Спитаєте, через віщо такі крадіжки настали? Семенівці, виходячи на волю, одержали од свого пана даровизню, тобто по десятині на хазяїна, і з того часу не купили землі ані скибки. Ні промислу ніякого селяне не знають, ні ремесла не вміють.

Врожай у нас цього року дуже плохий: жита зовсім немає, а пшениця на зрість маленька, зерно хочь й дорідне, так чорне, як і солома, бо йшли дощі у жнива. Кіп на десятині пшениці стало 6—7, а копа дала 7—8 пудів. Ячменю ніхто не вважав, бо ледве голою косою можна було захопити.

А баштани пропали від дощу та спеки.

С. ВІНЦЕНТОВКА, васильківського повіту (на Київщині). Маючи величезного вигона, Винцентівська сільська громада постановила вирізати з нього 12 десят. під базарну площу, а решту поділити між всею громадою, по 73 кв. саж. на кожну десятину всякого господаря. В сія справі вибрано уповноважених: Кіана, Левченка і ще двох селян з ними, які й заволоділи для розмежування вигона землеміра Вихрова з Кіава. Будучи людиною практичною, Вихров замість того, щоб межувати вигона, заходився обмірять вітраки, погребні, хлівинки, що де хто з селян давно, за дозволу громади, посинав на вигоні, і цим так настрахав людей, що вони стали за добровільно цього землеміра, аби він не чіпав їх добра. На цьому Вихров, по прибілизному обрахунові, загірб тисяч дві карбованців. Окрім того, найшлися з заможніших хазяїв такі, що заздалегідь, до нарізки, заходилися скуповувати у бідніших селян по дешевій ціні майбутні їхні частки вигона, а покупивши—понесли Вихрову хабарі, щоб всі набуті частки вигона він вирізав в одному шматку. І тут Вихров добре погірв руки. Коли селяне довідались про ці землемірські круїтства Вихрова, то рішили його позивати і цими днями мировий суддя заочно присудив з Вихрова всі збитки. Але що з того, як сам Вихров загодо до суда помандрував лєсь в Сібір, нарізувати переселенські долі. Тут до речі буде додати, що землемірське хабарництво в Винцентівці стали про-

вадити далі нагадані вище уповномочні: Кіян, Левченко то що. Так, наприклад, не давно з єврея Корєцького вони взяли 2 карб. і за це запродали йому клопоть вигона, що здавен належить Ларивову Косьяку. Багацько клопоту зазнав Косьяк, доки одстояв свою землю.

Не повезло нашій громаді ще й з другого боку. В Винцентівці є водяний млин і десятині сім землі, що належать удільному відомству. Досі млина і землю орендував селянин Левченко і мав добрий зиск; цього літа строк його аренди вийшов і удільне відомство запропонувало нашій громаді заарендувати і млина й землю собі. Зійшлась на сход громада, погомонила—одкинула цю пропозицію. Цього тільки й ждав Левченко, який знову взяв млина й землю в аренду. Згодом громада схаменулась, що дала маху, з охотилась навіть дорожчу ціну заплатити—та вже було пізно.

Листування редакції.

М. Кришчаков. На вашу пропозицію—згодні. Пославо листа.

Календарні відомости.

П'ятниця 1 августа (п'єт). Пройсходж дровчесного Хрєста. Мц. Макавєв і матері їх Соломонї та вчителі сєдєзаря. (Початок Спасївї). Сх. сон. 4 год. 45 хв., зах. сон. 7 год. 23 хв.

ПАРАХОДИ.

- 1) Київ—Катеринослав. Відходять кожн. дня. 3 Київ. 9 г. р. 1 5 г. по півдні.
- Катеринослав. 8 г. р. 1 5 г. по півдні
- 2) Київ—Гомєль. 9 г. р. 1 2 г. дня
- 3) Київ—Чернігів. 5 г. по півдні
- 4) Київ—Пісок. 10 г. ранку
- 5) Київ—Чернобїль. 10 г. р. 1 6 г. вечора
- 6) Київ—Могїльов. 8 г. веч. і 8 г. ранку
- 7) Могїльов—Оршаньск. кожного дня
- 8) Гомєль—Вїтка

Увага: 1) Окрім поштово-пасажирських пароходів по всіх лініях будуть ходити товаро-пасажирські і грузові пароходи.

Залізничні поїзди.

(З 18 апрїля 1908 р.)

Південно-західна (Юго-Западна) залізниця.	№ поїзда	Одходить з Києва.	Прибуває до Києва.
Кур'єр. I, II кл. Одеса, Кишинєв, Єлисавет Кур'єр. I, II клас. Брєст, Варшава.	1	19 г.00 х.в.	29 г.45 х.р.
Почтов. I, II, III кл. Одеса, Брєст, Візосток, Гравєо, Умань, Новосєліщ.	2	9 г.10 х.в.	11 г.03 х.р.
Почтов. I, II, III кл. Сарни, Ковєль, Варшава, Віаьно, Петербург.	3	12 г.25 х.д.	4 г.50 х.в.
Пасаж. I, II, III кл. Одеса, Умань, Новосєліщ.	4	12 г.30 х.в.	6 г.15 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Бердичів, Радивилів, Відєн.	5	11 г.25 х.в.	12 г.26 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Одеса, Волоцькє, Відєн.	6	7 г.35 х.в.	8 г.15 х.р.
Мїшан. II, III кл. Одеса, Брєст.	7	15 г.25 х.р.	16 г.35 х.в.
Пасаж. I, II, III кл. Фастїв, Знаменка, Миколаєв, Єлисавет.	8	19 г.05 х.р.	20 г.59 х.в.
Почтов. I, II, III кл. Фастїв, Знаменка, Миколаєв, Єлисавет.	9	17 г.15 х.р.	18 г.15 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Брєст, Візосток, Гравєо.	10	12 г.05 х.в.	14 г.56 х.р.
Мїшан. I, II, III кл. до Білї-Цєркви, Ольшаньск.	11	5 г.00 х.д.	28 г.28 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Сарни, Ковєль, Варшава, Віаьно, Петербург.	12	11 г.50 х.в.	6 г.51 х.р.
Мїшан. IV кл. Київ, Одеса, Брєст, Знаменка.	13	9 г.53 х.в.	32 г.10 х.д.
Пасаж. I, II, III кл. Фастїв, Знаменка, Катеринослав, Єлисавет, Ростов на Дону.	14	8 г.20 х.р.	22 г.55 х.в.
Швидк. поєвр. IV кл. Сарни, Ковєль.	15	10 г.14 х.в.	32 г.40 х.р.
Шидк. поєвр. IV кл. Київ, Малинь.	16	4 г.20 х.д.	40 г.15 х.р.
Московсько-Київ-Воронїж. залїзниця.			
Шидк. I, II, III клас. Москва.	17	11 г.45 х.р.	16 г.10 х.в.
Почт. I, II, III кл. Москва, Курьск.	18	1 г. ноч.	3 г. р.
Пасаж. I, II, III кл. Курьск, Воронеж, Харьків, Петербург.	19	11 г. в.	3б г.30 х.р.
Пасаж. I, II, III кл. Курьск, Москва, Воронеж.	20	12 г.20 х.д.	5 г.25 х.д.
Пасаж. I, II, III кл. Курьск, Воронеж, Харьків, Петербург.	21	11 г.30 х.в.	7 г. р.
Київ-Полтавська залїзниця.			
Почтов. I, II, III кл. Кременчук, Полтава, Харьків.	22	12 г.15 х.в.	37 г.10 х.р.

Шидк. I, II, III кл. Полтава, Харьків, Лозова, Ростов, Єлисаветоволь.	28 г.12 х.в.	19 г.40 х.р.
Тов. пасаж. I, II, III кл. Полтава, Харьків.	6 11 г.25 х.р.	5 6 г.48 х.в.

Редактор М. Павловський.

Видаєць Є. Чкаленко.

Оповідстки.

Шукать бону французєнку до хлопця 6 літ на вїзд у село. Умови в „Раді“.

3—283—6

НОВА КНИЖКА:

Видання Товариства „ПРОВІТА“ у Києві.

„За рідний край“.

(Оповідання про Орлеанську дївчину ЖАННУ д'АРК).

ц. 7 к.

Склад видання в Товаристві „Провїта“, Троїцька пл., Народи. Дім і в „Українській Книгарні“, Безакївська, 8. 0-263-9

НОВА КНИЖКА:

Спирідон Черкасенко.

ЖАРТ ЖИТТЯ.

Комедія у 3 діях і 5-ти картинах.

Ціна 25 к.

Склад видання в „Українській Книгарні“ у Києві, Безакївська, 8. 10—291—1

Історія України-Руси.

Проф. Мик. Грушевського.

Житє економічне, культурне і національне. Ціна 3 карб. 50 к.

Продатьєся в Українській книгарні у Києві, Безакївська, 8, і в книгарні Л.-Н. Вістника, Прорїзна 20, кв. 3.

6—55—19

Від 20 сєрпня (августа) до 20 січня (января) в конторі „ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСТНИКА“ (Київ, Прорїзна, 20), прийматиметься передплата на нову книгу проф. М. Грушевського

Історія української мови до половини XVII в.

(Се буде VII том Історії України-Руси, але сам для себе становить особну цілість). Великий том, більше 500 стор. великого формату, в передлаті 2 р. 40 коп. без пересилки, по виході ціна буде значно повїсше. Виход книги призначатьєся на март 1909 року. 3—253—13

Вийшла перша книга

„Записок Українського Наукового Товариства в Києві“.

ЗМІСТ: 1. Українське Наукове Товариство в Києві і його наукове видавництво. Мик. Грушевський. 2. Найближчі завдання вивчення історії української літератури. В. Перетц. 3. Господарство польського магната на Заліп'єв'ю перед Хмельниччиною. Мик. Грушевський. 4. Пісня про Дорошаня й Сагайдачного. Б. Грінченко. 5. Нові матеріали до біографії Костомарова. Олександр Грушевський. 6. Причинки до української діалектології. Є. Тимченко. 7. Історія української граматичної термінології. Іван Огієнко. 8. Про симуляції у хірургії. Д-р М. Галін. 9. Хроніка Українського Наукового Товариства в Києві. Передплата на рік—5 карб. з пересилкою, за кордон—6 карб., для учнів і сільських учителів—3 карб., для членів товариства—2 карб. Ціна 1 мн. нарізано 1 карб. 50 коп. Передплата приймається в книгарні „Літературно-Наукового Вістника“, Київ, Прорїзна вулиця, № 20. 5—207—5

Видавництво „ЧАС“.

Вийшли з друку і продаються по всіх кращих книгарнях України такі книжки:

ПЕРША СЕРІЯ:

- 1. М. Левицький. Злочиниці (з портрет. автора) ц. 3 к.
- 2. Г. де-Моласан. Ватько Мілон (з портрет. автора) ц. 3 к.
- 3. М. Телешов. Скрута (з портрет. автора) ц. 3 к.
- 4. Б. Прус. Живий телеграф ц. 1 к.
- 5. К. Мисат. Син чи пасинок? ц. 2 к.
- 6. А. Фогадаро. Срібний хрестак (з малюнком) ц. 2 к.
- 7. Р. Ніплінг. Бунтарь Мотї-Гюй (з малюнком) ц. 3 к.
- 8. Г. Бетге. Марїяка ц. 1 к.
- 9. А. Гарбюрг. Помітка ц. 3 к.
- 10. Рідні струни. (Збірка віршів) (з портретом Т. Шевченка) ц. 4 к.

ДРУГА СЕРІЯ:

- 11. Петро Ротарь. Не в руку (з портр. автора) ц. 3 к.
- 12. Онтас Мірбо. Вродяга (з малюнком) ц. 2 к.
- 13. Антін Чехов. Лїхо (з малюнком) ц. 2 1/2 к.
- 14. Марїя Родзєвичова. Мотлох (з малюнк.) ц. 5 к.
- 15. Іонас Ді. Дві матері ц. 1 к.
- 16. Джіованні Чамполі. Сільська вчителька (з малюнк.) ц. 4 к.
- 17. Абрам Рейзін. У найми ц. 2 1/2 к.
- 18. Вїборний Макогоненко. В суді ц. 3 к.
- 19. Іван Вазов. Павло ц. 1 к.
- 20. „На одпочинок“ (збірка весєлїх поезїй) ц. 4 к.

Вся 2 серія коштує 28 коп.; хто купує одночасно 1 і 2 (всі 20 назв), платить 50 коп. Хто замовляє на 1 карб. на складі (Київ, Прорїзна, 20) Укр. книгарня „Літературно-Наукового Вістника“, той за пересилку не платить, а хто замовляє на 3 карб., той одбірає дурно комплект чи першої, чи другої серії по бажанню.

П'ять відсотків з прибутку од продажу видавств „Часу“ буде призначено на пам'ятник Т. Г. Шевченкові у Києві. 10—223—21

2 кімнати гарно мебльованих з бальконом оддаються недорого. Вульє-Кудр., 7, кв. 7. 3-282-6

Піаніно продається видаєцькою дуже дешево. Ціна 150 карб. Адреса: Київ, Вульє-Кудр., 7, кв. 5 В. Г. 10—169—29

В КНИГАРНІ

„Літературно-Наукового Вістника“ продаєтьєся Проф. А. КРИМСЬКИЙ.

„Мусульманство і його будучність“

минула доля ісламу, теперїшнє становище ісламських народів, їх інтелїгентність, їх відносини до європейської цивїлізації.

ЗМІСТ: Передмова. Розділ I. Могаммед і коран. Розділ II. Короткий нарис історії ісламу. Розділ III. Теперїшнє становище ісламу. Розділ IV. Чи довго ще житиме іслам і чи мотиме він засвоїти цивїлізацію.

— Нове перероблене видання. Ціна 85 коп., з перес. закази. банкер.—95 к., налож. плат. 1 р. 05 коп. Гроші можна засилати почт. маркама. 0—290—1